

Становище

за дисертационния труд на Миглена Красиминова Герасимова

Градът и неговото активно гражданство. Случаят София.

Активното гражданство и новите политики за управление на градовете

за присъждане на образователно-научната степен „доктор”

в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за
културата, 05.11.01 Социология

от доц. д-р Меглена Иванова Златкова,

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, катедра „Етнология“

Със заповед РД 38-139/12.02.2018 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Градът и неговото активно гражданство. Случаят София. Активното гражданство и новите политики за управление на градовете“ за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, докторска програма по Социология. Градски изследвания. Автор на дисертационния труд е Миглена Красиминова Герасимова докторант към от Софийски университет „Св. Климент Охридски“, катедра „Социология“ с научен ръководител проф. дсн Майя Грекова.

В дисертационния си труд Миглена Герасимова изследва един социален контекст, който дори и в момента на защитата ѝ се променя, а именно, „правенето“ на град чрез политики, планове и стратегии и чрез действията и взаимодействията на активното гражданско участие, общинската и държавна администрация и експертите. Градът е София, а предметът на изследване е: „е взаимодействието и резултатът/успеваемостта в съвместната работа между НПО, администрация и граждани в контекста на проекти и инициативи свързани с физическите характеристики на града, градските пространства и изкуствата в тях“ (стр. 12). Споменавам това още в началото, защото докторантката е изправена пред няколко предизвикателства на работа в интердисциплинарното поле на градските изследвания – да намери своя „фокус“ към града, да зададе границите, в които ще приложи анализите и интерпретациите си и да овладее „актуалността на своя изследователски проблем“. За целта тя успява да очертае времеви и пространствени рамки, за да може да навлезе в дълбочина и да потърси все пак устойчиви и значими социални взаимодействия, които да ѝ позволят да изгради картината на отношенията

между града и гражданството. С тези предизвикателства Миглена Герасимова се справя успешно.

В началото на текста докторантката си поставя целите: „да потърси възможните причини за неуспешната комуникация между посочените вече „актьори“. Да проследи принципите на работа и групиране на активното гражданство и взаимоотношенията му с администрацията и проблемите, които срещат при работата си с нея и с гражданите като цяло. Да изведе успешни примери за постигнато добро ниво на комуникация и партньорство“. Тези свои цели тя формулира като по-конкретни задачи, около които структурира текста.

Той се състои от увод, три глави, заключение, библиография и пет приложения. Трябва да се отбележи, че са използвани както релевантна теоретична литература от 119 заглавия на български език и на английски език, така и 29 доклада и документа, 9 плана и програми, 17 закони и нормативни документа и 7 финансиращи програми. Приложени са и ползвани 28 интернет страници на институции, финансиращи програми, списания и инициативи.

При всяка интердисциплинарна разработка, докторантът е в позиция да научи и да проговори добре поне два „езика“, но и да намери и даде на читателя ключ за интерпретация и превод. Докторантката съвместява в работата си на пръв поглед трудно съвместимите подходи към изучаване на градско планиране, предполагащо, от една страна, урбанистична и архитектурна експертиза и работа с документи, а, от друга, проучване и анализ на социални взаимодействия между хетерогенни градски „актьори“, а именно – НПО, администрация и граждани, предполагащи социологическа компетентност. Тя изследва ендегенната логика на актьорите в полето – членове/активисти от НПО, администратори, граждани и взаимодействията им с нормативната рамка. Още в началото ще си позволя да отбележа, че Миглена Герасимова демонстрира отлични умения и в работата сред документи, стратегии, програми, но и на терен. Избраната методология е подходяща за поставените цели и задачи и е приложена последователно и коректно. Докторантката умело прави анализ на международни и национални програми и документи, за да очертае актуалната проблематика на изследването си; извежда основните понятия и категории като активно гражданство, устойчиво развитие, градско планиране и интегриран подход и др. и контекстуализира тези категории. Тя уточнява резултатите от синхронизирането на българската нормативна база с международните програми и стратегии, за да изведе модел на развитие и взаимодействие между администрация и активно гражданство при градското планиране в Столична община. Тъй като споменах интердисциплинарност, ще подчертая и много сериозната социологическа работа на терен, дори бих си позволила да добавя от мен антропологическа чувствителност при изследването на актьорите в това взаимодействие. Миглена Герасимова провежда 30 полуструктурирани интервюта, участва в организирането на фокус група за индекс на гражданското участие, провежда и анализирани включени наблюдения в два от инициативните комитети и едно

Обединение, за период от юни 2015 до Февруари 2017 г.. Освен описаните методи, важен принос към текста ѝ е опитът, който има като участник, координатор и ръководител на проекти в НПО и който и помага при навлизането и анализирането на сложното изследователско поле на „активното гражданство“, което в България е в своята детска възраст. Т.е. тя биографично е едно от тези „деца“, които се учат чрез правене. Миглена Герасимова е и градски социолог, и експерт урбанист, и „активен гражданин“. Още тук ще отбележа, че тя последователно обективизира тези свои роли и ги прилага като гледни точки и подходи в анализа и интерпретацията си.

Безспорен принос на дисертацията е, че тя е първото, доколкото ми е известно, изследване на „сработването“ или „не-винаги-добре работещото“ сътрудничество между гражданите, НПО и институциите, но изследвано като технология, като ставане. На практика тя успява да обхване всички актьори и да картографира цялата градска територия на София като план, но и като активни проекти, програми и дейности и политики. Бих си позволила да нарека тези детайлни описания „плътни“, по примера на метода на Клифърд Гиърц, защото са направени до степен на насищане, даваща достатъчни основания и информация да се изведат и се покажат метаморфозите на градските НПО във втора глава („Градските НПО – между гражданите и общинските администрации“) и финните и не винаги видими действия за включване на гражданите в градското планиране в трета глава („Инициативните комитети, като обединение на градски НПО, работа и взаимоотношение със Столична Община“). Чрез анализите в тези две части, Миглена Герасимова успешно изпълнява поставените задачи и на практика, следвайки логиката на случващото се, донякъде опровергава предварителната си хипотеза, че комуникацията между администрация и граждани е формална и няма реално гражданско участие във вземането на решения за градско развитие. Това е похвален научен резултат, който показва коректност на изследователската работа, защото теренът я води от началото до края на писането на дисертацията ѝ, а той междуременно се променя.

Бих открила значимостта на някои от изводите на докторантката, които дават обяснение за съвременния български столичен град, а именно, че градските НПО възникват или от екологични организации или от експерти (архитекти, урбанисти, социолози, културолози и др.) при промяната на идеологическите рамки от централизирано управление към устойчиво развитие, предполагащо децентрализация и диалог. Комуникацията между активното гражданство и общинската администрация е медиано най-често чрез институционализирана форма на НПО и чрез зададени от стратегии, програми и проекти роли, но в този процес и двете страни се „учат“ в

постоянно променящи се условия и постоянно преговарят принципите, около които ще се обединят. „Входът“ към участие на активното гражданство при вземането на решения за трансформиране и управление на градската територия е „чрез програмите за култура“ (47 стр.), но се развива като експертиза в предложенията и акциите за промяна на градската среда към нейното демократизиране и превръщане на София в „град за хората“.

Дисертацията на Миглена Герасимова е един сериозен социологически труд в областта на градските изследвания, който обогатява с нови научни знания полето. Приносна е и възможността той да бъде използван в практиката и на администрацията, и на неправителствените организации, граждански комитети и инициативи при договаряне и управляване на града, изграждане на визия и план за развитие с отчитане на специфичния български контекст.

Докторантката има нужния брой публикации по темата на дисертацията, а списъкът с други статии и впечатляващият за млад човек професионален път и занимания показват траен интерес и ангажираност към разработваната проблематика. Авторефератът коректно отразява съдържанието на текста. Забелязах разминаване в заглавието, а именно липсва „Случаят София“, което предполагам е техническа грешка и лесно би могло да се поправи в електронния вариант на автореферата.

Заключение: Като имам предвид посочените приноси и качествата на научния труд, убедено препоръчвам на членовете на научното жури да вземат решение за присъждане на научната и образователна степен „доктор“ по социология на Миглена Красиминова Герасимова.

29. 03. 2018 г.

Изготвил становището:

Гр. Пловдив

(доц. д-р Меглена Златкова)